

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक: कोयना २०२३/ प्र.क्र.१/जवि.

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : १५.१०.२०२४.

- पहावे: १. शासन निर्णय, पाटबंधारे विभाग क्र. एचईपी १०८२/२७०/जवि व आराप्र, दि.०२.०७.१९८५
२. शासन निर्णय, पाटबंधारे विभाग क्र.केओवाय १०९२/(३९०/१९९२) जवि, दि.३०.०७.१९९८
३. शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग क्र. कोयना १००२/(१२०/०३) जवि, दि. ०७.०२.२००६
४. शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग क्र. कोयना १२०८/(९०/०८) जवि, दि. ०९.०६.२००८

प्रस्तावना:

कोयना जलविद्युत प्रकल्प टप्पा ४ हा प्रकल्प कोयना नदीवर मौजे हेळवाक कोयनानगर ता. पाटण, जि. सातारा येथे आहे. सदर प्रकल्पाचे विद्युतगृह आलोरे, ता.चिपळूण, जि. रत्नागिरी येथे बांधण्यात आले. कोयना जलविद्युत प्रकल्प टप्पा ४ ही योजना कोयना प्रकल्प टप्पा १ व २ (एकूण स्थापित क्षमता ६०० मे.वॅट) यांना पूरक अशी आहे. या प्रकल्पास शासन निर्णय क्रमांक एचईपी १९८२/२७०/जवि व आराप्र दिनांक २ जुलै १९८५ अन्वये रुपये २७३.१६ कोटी इतक्या किमतीस प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली होती. यामध्ये एकूण ७५० मे. वॅट (१२५ x ६) वीजक्षमता गृहित धरण्यात आली होती. तदनंतर पुढील काळात करण्यात आलेल्या अभ्यासाच्या अनुषंगाने व केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण, नवी दिल्ली यांच्या सूचनेप्रमाणे प्रत्येकी २५० मे. वॅट क्षमतेची ४ जनित्रे बसविण्याचे ठरले. त्यामुळे एकूण स्थापित क्षमतेत ७५० मे. वॅट वरून १००० मे. वॅट पर्यंत वाढ झाली. ही वाढ लक्षात घेऊन व मूळ प्रशासकीय मान्यता प्राप्त किंमतीपेक्षा प्रकल्प उभारणीस अधिक खर्च येणे अपेक्षित असल्याने शासन निर्णय क्र. केओवाय-१०९२/ (३९०/१९९२) जवि, दि.३०.०७.१९९८ अन्वये कोयना जलविद्युत प्रकल्प टप्पा-४ या प्रकल्पाच्या रु. १११३.९७ कोटी इतक्या किंमतीच्या अंदाज पत्रकास प्रथम सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली. कोयना जलविद्युत प्रकल्प टप्पा-४ चे चारही संच सन १९९९ ते २००० दरम्यान कार्यान्वित करण्यात येऊन प्रकल्पातून विद्युत निर्मिती सुरु करण्यात आली.

दरम्यानच्या काळात कृष्णा पाणी तंटाला लवादाच्या निर्णयामुळे महाराष्ट्राच्या वाटयास आलेल्या पाण्याचा पूर्वेकडील सिंचनासाठी पूर्णपणे वापर करण्याच्या कामांना गती देण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळाने अनेक उपसा सिंचन योजनांचे नियोजन केले. या नवीन उपसा सिंचन योजनांमुळे पूर्वीच्या ३० अब्ज घनफूट पाण्याच्या वापरात वाढ होऊन ५० अब्ज घनफूट पाणी उपलब्ध करून देणे आवश्यक झाले आहे. या वाढीव पाण्याच्या मागणीची पूर्तता करण्यासाठी बांधकाम पूर्ण झालेल्या कोयना जलविद्युत प्रकल्प टप्पा- ४ च्या जलवहन प्रणालीत बदल करणे अनिवार्य झाल्याने कोयना जलविद्युत प्रकल्प टप्पा-४ च्या अधिजल भुयाराची लांबी वाढविणे व कोयना धरणाच्या वक्रद्वारांना ५ फूट उंचीच्या झडपा बसविणे हे दोन घटक प्रकल्पाच्या व्याप्तीत नव्याने समाविष्ट करावे लागले. प्रकल्पाच्या व्याप्तीत वाढ झाल्याने या प्रकल्पाच्या रु.

१९८७.६१ कोटी इतक्या किंमतीच्या अंदाजपत्रकास शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग क्र. कोयना १००२/(१२०/०३)जवि, दि. ०७.०२.२००६ अन्वये द्वितीय सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली.

तद्नंतर प्रत्यक्षात क्षेत्रीय भूगर्भीय परिस्थितीनुसार केलेल्या सविस्तर संकल्पचित्रांप्रमाणे करावयाच्या कामामुळे झालेली वाढ, अधिजल भुयार विस्तारीकरणाचे प्रत्यक्ष काम करताना खोदकामामध्ये मोठ्या प्रमाणावर लागलेल्या कमकुवत खडकामुळे कामांच्या परिमाणात झालेली वाढ, अधिकांश काम हे जलाशयाखालून असल्यामुळे सदरचे काम पंटूनव्दारेच करावे लागल्याने झालेली दरवाढ, किंमतवाढ, (Price Escalation), लवाद प्रकरणांमुळे न्यायालयात जमा करावी लागणारी रक्कम व अनुषंगिक खर्च या सर्व घटकांमुळे प्रकल्पाच्या अंदाजित खर्चात वाढ झालेली होती. त्यामुळे प्रकल्पाची किंमत द्वितीय सुधारित प्रशासकीय मान्यता प्राप्त किंमतीपेक्षा जास्त होत असल्याने या प्रकल्पाच्या रु. २४५७.१५ कोटी इतक्या किंमतीच्या अंदाजपत्रकास शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग क्र.कोयना १२०८/(९०/०८)/जवि, दि. ०९.०६.२००८ अन्वये तृतीय सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली.

कोयना जलविद्युत टप्पा-४ या प्रकल्पाची बहुतांश कामे जरी पूर्ण झाली असली तरी प्रकल्पांसाठी आय.सी.बी १, आय.सी.बी २ या निविदांतर्गत केलेल्या कंत्राट करारातील लवाद विषयक तरतूदीच्या अनुषंगाने, लवाद प्रकरणे उद्भवली आहेत. लवाद मंडळाने दिलेल्या निवाड्यांना जिल्हा न्यायालयात व तद्नंतर जिल्हा न्यायालयाने दिलेल्या ९ निर्णया विरुद्ध मा.उच्च न्यायालयात अपिल करण्यात आले आहे. सदर न्यायालयीन प्रकरणी न्यायालयाच्या निर्देशानुसार न्यायालयात जमा करावी लागणारी रक्कम तसेच त्यावरील व्याज विचारात घेता प्रकल्पाच्या खर्चात वाढ झालेली आहे. त्यामुळे प्रकल्पाची अंदाजित किंमत तृतीय सुधारित प्रशासकीय मान्यता प्राप्त किंमतीपेक्षा जास्त होत असल्याने या प्रकल्पाच्या चतुर्थ सुधारित अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय

कोयना जलविद्युत टप्पा-४ या प्रकल्पाचे चतुर्थ सुधारित प्रशासकीय मान्यता रक्कम रु. ३०१८.९५ कोटी इतकी आहे. चतुर्थ सुप्रमानुसार या प्रकल्पाचे लाभव्यय गुणोत्तर ३.९१ इतके आहे व प्रति मेगा वॉट खर्च रु. ३.०२ कोटी इतका आहे. कोयना जलविद्युत टप्पा-४ या प्रकल्पाच्या रु. ३०१८.९५ कोटी किंमतीच्या अंदाजपत्रकास खालील अटींच्या अधीन राहून चतुर्थ सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे. अंदाज पत्रकाचा गोषवारा सोबत जोडला आहे.

- १) सुधारित प्रशासकीय मान्यतेच्या मर्यादेतच काम पूर्ण करण्याची दक्षता घेण्यात घ्यावी.
- २) योजनेची अंमलबजावणी करताना प्रचलित शासन निर्णय, नियम, CVC तत्वे, वित्तीय मर्यादा, विहित निविदा कार्यपद्धती अनुसरणे, राज्य तांत्रिक सल्लागार समितीने प्रकल्पाच्या व कामाच्या अनुषंगाने दिलेल्या निदेशांचे व त्रुटींची पूर्तता करणे याची सर्वस्वी जबाबदारी मुख्य अभियंता, स्थापत्य, जलविद्युत प्रकल्प व गुण नियंत्रण, पुणे यांची राहिल.
- ३) सदर सुधारित प्रशासकीय मान्यता म्हणजे अहवालातील तांत्रिक बाबी, निविदा विषयक क्षेत्रीय निर्णय किंवा अनियमितता यास मान्यता गृहीत धरली जाणार नाही. अशा प्रकरणांची तपासणी त्यावेळच्या प्रचलित शासन नियमानुसार करण्यात येईल.

२. या प्रकल्पावर होणारा खर्च ४८०१- वीज प्रकल्पावरील भांडवली खर्च, ०१ जलविद्युत निर्मिती. जलविद्युत योजना कोयना जलविद्युत प्रकल्प टप्पा-४ पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकावा व त्याखालील मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

३. हा शासन निर्णय, नियोजन विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र. १३३/२०२३, दि.२४.११.२०२३ व वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र.४२४, दि.२२.१२.२०२३ नुसार तसेच दि.०६.०२.२०२४ रोजी संपन्न झालेल्या व्यय अग्रक्रम समितीच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा सांकेतांक २०२४१०१५१३२८२५७४२७ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

सोबत:- सहपत्र

(जया पोतदार)
शासनाच्या उपसचिव

प्रत :-

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. मा. उप मुख्यमंत्री (जलसंपदा) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. विरोधी पक्षनेते, विधानसभा/ विधान परिषद, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
६. अपर मुख्य सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
७. सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. सचिव (प्रकल्प समन्वय), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
९. महालेखापाल १ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई,
१०. महालेखापाल १ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई.
११. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे.
१२. आंतरवित्त सल्लागार व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३. मुख्य अभियंता (ज.सं) व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४. कोषाधिकारी, सातारा.
१५. मुख्य अभियंता (विद्युत), जलविद्युत प्रकल्प, मुंबई.
१६. मुख्य अभियंता (स्थापत्य), जलविद्युत प्रकल्प व गुण नियंत्रण, पुणे.
१७. मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, पुणे.
१८. अधीक्षक अभियंता, कोयना सिंचन मंडळ, सातारा.
१९. अधीक्षक अभियंता, कोयना संकल्पचित्र मंडळ, पुणे.
२०. अधीक्षक अभियंता, कोयना (विवयां) संकल्पचित्र मंडळ, पुणे.
२१. उपसचिव (जवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२२. अर्थ संकल्प १/२ कार्यासने, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२३. निवडनस्ती.

सहपत्र

शासन निर्णय क्रमांक: जविप्र २०२३/(०१/२०२३)/जवि,दि. १५.१०.२०२४ सोबतचे सहपत्र

कोयना जलविद्युत प्रकल्प स्तर ४ (४ x २५० मे.वॅ.)

चतुर्थ सुधारित अंदाजपत्रकाचा गोषवारा.

(रु.लाखात)

अ.क्र.	उपशीर्ष	कोयना जलविद्युत प्रकल्प स्तर ४		एच.आर.टी. चा विस्तार	फ्लॉप गेट	एकूण
		स्थापत्य	वि. व यां.			
१.	एक- कामे					
	अ- सर्वेक्षण	१३२.८०	०.००	२०१.६५	०.००	३३४.४५
	बी- भूसंपादन	१४.०५	०.००	०.००	०.००	१४.०५
	सी-बांधकामे	०.००	०.००	०.००	२८३.००	२८३.००
	जे-पॉवरप्लॅट व स्थापत्य कामे	१०८८२५.६२	०.००	६८४७४.९७	०.००	१७७३००.५९
	के-इमारती	१३४६.५२	१२००.००	७.५३	०.००	२५५४.०५
	एम- वृक्षारोपण	१५१.९४	०.००	२०.४०	०.००	१७२.३४
	ओ-संकीर्ण	६८२.३६	३५५०.६१	३७०.९३	०.००	४६०३.९०
	पी-देखभाल-दुरुस्ती	२२८२.३३	११९.१५	२८३९.०६	०.००	५२४०.५४
	क्यू-विशेष हत्यारे व सयंत्रे	१०७.६४	४०१.७८	०.००	०.००	५०९.४२
	आर-दळणवळण	१४३०.२९	०.००	३०८.६३	०.००	१७३८.९२
	एस-विद्युत यांत्रिकी उपकरणे	०.००	७१३५३.३०	०.००	०.००	७१३५३.३०
	एक्स- पर्यावरण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	वाय-नुकसान	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	एकूण एक- कामे	११४९७३.५५	७६६२४.८४	७२२२३.१७	२८३.००	२६४१०४.५६
२.	दोन एकूण प्रत्यक्ष खर्च	२४८६६.३५	६८२४.२२	६०००.००	०.००	३७६९०.५७
३.	तीन एकूण अप्रत्यक्ष खर्च			१००.००	०.००	१००.००
	एकूण (एक+दोन+तीन)	१३९८३९.९०	८३४४९.०६	७८३२३.१७	२८३.००	३०१८९५.१३
	एकूण पूर्णांकित	१३९८४०.००	८३४४९.००	७८३२३.००	२८३.००	३०१८९५.००